

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Karla Šimky a JUDr. Jaroslava Hubáčka v právní věci žalobce: **S. M.**, zastoupen Mgr. Františkem Drlíkem, advokátem se sídlem nám. Míru 9, Šumperk, proti žalovanému: **Krajský úřad Moravskoslezského kraje**, se sídlem 28. října 117, Ostrava – Moravská Ostrava a Přívoz, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 8. 2007, č. j. 22 Ca 21/2006 – 54,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Odměna advokáta Mgr. Františka Drlíka **s e u r č u j e** částkou 2856 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 8. 2007, č. j. 22 Ca 21/2006 - 54, byla zamítnuta žaloba podaná žalobcem (dále jen stěžovatel“), kterou se domáhal zrušení rozhodnutí Krajského úřadu Moravskoslezského kraje (dále jen „krajský úřad“) ze dne 11. 1. 2006, č. j. MSK 6217/2006-OM/07/05, jímž bylo zamítnuto odvolání stěžovatele a potvrzeno rozhodnutí Magistrátu města Opavy (dále jen „magistrát“) ze dne 14. 10. 2005, č. j. 163/2005/OVV-2467, o nevyhovění žádosti o opravu údajů zapsaných v knize narození P. M., nar. x v O. V odůvodnění rozsudku krajský soud uvedl, že na řízení podle zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o matrikách“) se použijí podpůrně obecné předpisy o správním řízení, tj. zákon č. 71/1967 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Podle ust. § 21 odst. 1 věty první správního

řádu nařídí správní orgán ústní jednání, vyžaduje-li to povaha věci, zejména přispěje-li se tím k jejímu objasnění, nebo stanoví-li to zvláštní právní předpis. Zákon o matrikách ani jiný zvláštní právní předpis nestanoví povinnost konat ústní jednání ve věci týkající se opravy údajů zapsaných v matriční knize. Proto je na úvaze správního orgánu, zda ústní jednání svolá či nikoliv. Učinit by tak měl tehdy, vyžaduje-li to povaha věci, tj. zejména tehdy, lze-li předpokládat, že konání ústního jednání povede k objasnění věci. V daném případě tomu tak nebylo, neboť magistrát shromáždil dostatek listinných důkazů, které byly spolehlivým podkladem pro vydání napadeného rozhodnutí. Proto není žalobní námitka týkající se nenařízení ústního jednání důvodná. Stejně tak jako nedůvodnou posoudil žalobní námitku, že napadené rozhodnutí je v rozporu se správními spisy a důkazy, které stěžovatel předložil správním orgánům. Podle krajského soudu má naopak skutkový stav, který byl podkladem pro vydání napadeného rozhodnutí, tj. že P. M. se narodil za trvání manželství stěžovatele a B. M., nyní O., a že o popření otcovství stěžovatele nebylo pravomocně rozhodnuto soudem, oporu ve správních spisech, resp. v provedených důkazech, a to zejména v oddacím listu a v hlášení o narození dítěte ze dne X. Stěžovatel nepředložil pravomocné rozhodnutí soudu o popření otcovství k P. M. a navíc u jednání před soudem potvrdil, že dosud takové rozhodnutí nebylo vydáno. Vzhledem k tomu, že se P. M. narodil za trvání manželství, byl do matriky zapsán v souladu s ust. § 51 odst. 1 zákona č. 94/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o rodině“) a tehdy platným ust. § 44 odst. 2 vyhlášky č. 182/1959 Ú. l., kterou se vydávají bližší předpisy k zákonu o matrikách (dále jen „vyhláška č. 182/1959 Ú. l.“) jako jeho otec stěžovatel, tj. manžel matky. Stěžovateli tedy jako manželu matky svědčila zákonná domněnka otcovství. Skutečnost, zda stěžovatel podepsal „prohlášení rodičů o jméně dítěte“ či nikoliv, nemá vliv na správnost zápisu stěžovatele jako otce P. M. Krajský soud proto z důvodu nadbytečnosti nedoplnil dokazování výsledkem B. O., jejíž výsledek stěžovatel navrhl právě k prokázání skutečnosti, že jeho podpis na „prohlášení rodičů o jméně dítěte“ byl zfalšován. Opravu zápisu o otcovství dítěte v knize narození lze provést podle ust. § 5 odst. 2 zákona o matrikách pouze na základě veřejné listiny, a to v daném případě na základě pravomocného rozhodnutí soudu o popření otcovství podle ust. § 57, popř. § 62, zákona o rodině. Stěžovatel však takový důkaz nepředložil. Magistrát proto nepochybil, jestliže jeho žádosti o opravu zápisu v matriční knize narození nevyhověl, a rovněž tak nepochybil krajský úřad, pokud za této situace zamítl odvolání stěžovatele a potvrdil rozhodnutí magistrátu.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost podle ust. § 103 odst. 1 písm. a), b), c) a d) s. ř. s. V kasační stížnosti uvedl, že podání se vždy prověřuje podle obsahu a odkázal na § 64 s. ř. s a § 41 odst. 1 a 2 o. s. ř. Dále uvedl, že je omezen k právním úkonům a povinně nebyl zastoupen advokátem. Soud ho omezil a zakázal mu pracovat za to, že neustále popíral otcovství. Krajský soud v Ostravě stěžovatelovu žalobu na neplatnost postoupil ke správnímu řízení, přičemž vyslovil právní názor, že právo je na straně stěžovatele a nařídil správnímu orgánu, co má dělat. Řízení neukončil ani správní orgán, ani Krajský soud v Ostravě. Krajský soud odmítl předvolat svědky (B. O., která zfalšovala podpis stěžovatele). Otcovství nebylo určeno souhlasným prohlášením rodičů. Stěžovatel dále tvrdí, že popřel otcovství jak u soudu I., tak II. stupně. V doplnění kasační stížnosti stěžovatel uvedl, že jeho žaloba na neplatnost byla Okresním soudem v Opavě a Krajským soudem v Ostravě postoupena k projednání ve správním řízení. Ve věci však rozhodovali vyloučení soudci Krajského soudu v Ostravě, nadto

soudce Mgr. Gottwald je syn okresního prokurátora z Karviné JUDr. Gottwalda, který na stěžovatele za jeho popírání otcovství zaútočil bolševicko-estébáckými metodami. Jako důkaz k této námitce předložil usnesení Okresního soudu Karviná ze dne 10. 1. 1986, č. j. 2 Nt 9/79. Dále stěžovatel namítal, že na prohlášení rodičů o jméně dítěte byl zfalšován jeho podpis a předložil prohlášení rodičů o jméně dítěte. Skutečnost, že otcovství u soudu popřel, vyplývá z rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. 5. 1977, sp. zn. 9 Co 225/77, které rovněž předložil. Stěžovatel trvá na tom, že na rodném listě jsou uvedeny nepravdivé údaje o jeho osobě, což dokládá hlášení o narození dítěte. V jeho věci bylo porušeno ust. § 2 a 28 zákona č. 268/1949 Sb., § 42 odst. 1, § 44 odst. 4 vyhlášky č. 182/1959 Ú.1 a § 57 odst. 1 zákona o rodině. Jedná se o komunistické zločiny, což dokladuje zněním zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu. Požaduje, aby soud rodný list v knize narození matričního úřadu Opava ve svazku 70, roč. 1977, list 19, poř. č. 57, který se týká r. č. y, s nepravdivými údaji o jeho osobě prohlásil za neplatný. Dále žádá, aby soud hlášení o narození dítěte ze dne 7. 1. 1977 OÚZN v Opavě, ve kterém jsou uvedeny údaje o jeho osobě, prohlásil za neplatné a stejně tak prohlášení rodičů o jméně dítěte, kde je falšován stěžovatelův podpis. Současně požaduje nařídit ve věci jednání a provést řádné dokazování, zejména důkaz výpovědí účastníků. Vzhledem k výše uvedenému navrhl, aby byl napadený rozsudek krajského soudu zrušen v celém rozsahu.

Krajský úřad ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že není schopen se relevantním způsobem vyjádřit k námitce, která se týká údajné občanskoprávní žaloby, resp. civilního sporu u Okresního soudu v Opavě, protože stěžovatel řádným způsobem nespecifikuje, které konkrétní řízení má na mysli. Krajskému úřadu není nic o tomto řízení známo ani výsledek sporu včetně toho, kdo vystupoval na straně žalovaného. Krajský úřad se také nemůže vyjádřit ani k dalším řízením vedeným u Krajského soudu v Ostravě, neboť stěžovatel nespecifikoval, které konkrétní řízení má na mysli. K námitce vyloučení soudců krajského soudu poukázal krajský úřad na to, že stěžovatel mohl namítat podjatost soudců podle ust. § 8 odst. 5 s. ř. s. do jednoho týdne, kdy se o podjatosti dozvěděl. Pokud se o podjatosti dozvěděl při jednání, měl tuto námitku vznést při jednání, což však neučinil. K dalším námitkám odkázal krajský úřad na dokumentaci obsaženou ve správních spisech krajského úřadu a magistrátu, na vyjádření k žalobě a vyjádření ke kasační stížnosti. Vzhledem k uvedenému navrhl, aby kasační stížnost byla zamítnuta.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ust. § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a přitom sám neshledal vady uvedené v odst. 3, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Podle ust. § 5 odst. 2 zákona o matrikách se změny a opravy zápisu v matriční knize provádějí na základě veřejných listin nebo jiných listin, stanoví-li tak tento zákon.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu. Z obsahu kasační stížnosti je zřejmé, že stěžovatel namítá nedostatek skutkových důvodů, neboť tvrdí, že otcovství popřel a odkazuje na blíže nespecifikované občanskoprávní řízení a rozsudek Krajského soudu v Ostravě č. j. 9 Co 225/77, ze dne

23. 5. 1997, a vytýká krajskému soudu pochybení spočívající v tom, že nedoplnil dokazování, zejména výslech svědků.

Z obsahu předloženého spisu vyplývá, že stěžovatel a B. P. uzavřeli dne 20. 3. 1976 manželství a za jeho trvání se dne X narodil P. M. Manželství stěžovatele a B. M., roz. P. bylo rozvedeno rozsudkem Okresního soudu v Karviné ze dne 29. 7. 1977, sp. zn. 15C 51/77, a tento rozsudek nabyl právní moci dne 13. 10. 1977.

Protože P. M. se mimo jakoukoliv pochybnost narodil za trvání manželství stěžovatele, svědčila mu ve smyslu ust. § 51 odst. 1 zákona o rodině zákonná domněnka otcovství k tomuto dítěti, a proto byl oprávněně zapsán v matrice jako otec. Stěžovatel tak zcela důvodně tvrdí, že jeho otcovství nebylo určeno souhlasným prohlášením rodičů, ale přitom nesprávně směšuje určení otcovství na základě souhlasného prohlášení rodičů podle ust. § 52 zákona o rodině a prohlášení rodičů o jméně dítěte podle ust. § 42 odst. 1 vyhl. 182/1959 Ú.l. V průběhu správního řízení, ani následně v řízení soudním stěžovatel neprokázal, že by bylo pravomocně rozhodnuto o popření jeho otcovství k P. M., když rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. 5. 1977, sp. zn. 9 Co 225/77, na který se odvolává v kasační stížnosti, bylo zamítnuto jeho odvolání proti rozsudku Okresního soudu v Opavě ze dne 17. 3. 1977, č. j. 13 Nc 35/77 – 16, o úpravě výchovy a výživy k nezl. P. M. Tedy z něj neplyne nic, co by se týkalo popření otcovství stěžovatelem. Stěžovatel tak neprokázal, že by zákonem stanoveným způsobem popřel své otcovství k P. M.

Protože ve správním řízení byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodně pochybnosti, a krajský soud, který vycházel v souladu s ust. § 75 odst. 1 s. ř. s. ze skutkového stavu a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, nepochybil, pokud nenařídil ústní jednání, neboť vzhledem ke zjištěnému skutkovému stavu nebylo třeba provádět dokazování, zejména ve vztahu k tvrzenému zfalšování podpisu stěžovatele na prohlášení rodičů o jméně dítěte. Tato otázka je pro posouzení věci právně bezvýznamná, protože otcovství stěžovatele se nijak neodvíjí od tohoto prohlášení, když se P. M. narodil za trvání manželství stěžovatele. Námitka nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku krajského soudu pro nedostatek skutkových důvodů proto není důvodná.

Stejně tak není důvodná stížní námitka ve smyslu ust. § 103 odst. písm. b) s. ř. s., v níž stěžovatel konkrétně namítal, že správní orgán při zjišťování skutkové podstaty porušil zákon o rodině v ust. § 57 odst. 1, zákon o matrice a vyhlášku č. 182/1959 Ú. l., přičemž v těchto porušeních spatřuje komunistické zločiny. Obsah správního spisu nenasvědčuje tomu, že by magistrát a krajský úřad nevycházely z dostatečně zjištěného skutkového stavu či při jeho zjišťování nějakým způsobem porušily zákon. Oba správní orgány vycházely z platné právní úpravy určení otcovství v případě narození dítěte za trvání manželství a správně dovodily, že není důvod pro opravu údajů zapsaných v knize narození, nebyla-li splněna podmínka stanovená v ust. § 5 odst. 2 zákona o matrikách pro změnu zápisu v matriční knize.

Dalším stěžovatelem namítaným důvodem kasační stížnosti byla zmatečnost řízení ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. Zmatečnost řízení před soudem spočívá mimo

jiné v tom, že ve věci rozhodoval vyloučený soudce. Součástí práva na spravedlivý soudní proces je i právo, aby věc rozhodoval soudce nepodjatý. Stěžovatel v kasační stížnosti tvrdil, že ve věci rozhodovali vyloučení soudci krajského soudu a konkrétní důvod uvedl jen ve vztahu k Mgr. Jiřímu Gottwaldovi.

Podle ust. § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Soudci krajského soudu JUDr. Monika Javorová a Mgr. Tomáš Zubek se vyjádřili, že účastníky řízení a jejich zástupce osobně neznají a k projednávané věci nemají žádný vztah. Soudce Mgr. Jiří Gottwald uvedl, že je mu známa existence rodiny s příjmením Gottwald a skutečnost, že bývalý prokurátor JUDr. Gottwald z této rodiny pocházel. On sám však není členem této rodiny. Narodil se v Olomouci, kde bydlel, studoval a pracoval až do roku 1998. Jeho otec Jiří Gottwald studoval v letech 1963 – 1974 na různých vysokých školách v Praze, naposledy na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze v oboru historie – politická ekonomie. Celý život pracoval jen v Olomouci. Byl sice členem KSČ, ale počátkem 70-tých let byl z KSČ vyškrtnut. Stěžovatele osobně nezná a o věci je informován pouze ze soudního spisu.

Řízení před krajským soudem by bylo zatíženo zmatečností v první řadě tehdy, pokud by i přes existenci pravomocného usnesení Nejvyššího správního soudu o vyloučení soudce z rozhodování věci vyloučení soudci ve věci rozhodli. V daném případě však taková situace nenastala.

Nejvyšší správní soud se dále zabýval tím, zda jsou dány materiální podmínky, které – ač samostatně neposuzovány postupem podle ust. § 8 s. ř. s. – by nasvědčovaly tomu, že soudci rozhodující ve věci byli podjatí a jež by rovněž mohly vést k tomu, že by řízení před krajským soudem bylo zmatečné. Z obsahu námitky podjatosti nelze ve vztahu k Mgr. Tomáši Zubkovi a JUDr. Monice Javorové vyvodit jakýkoliv konkrétní důvod jejich případné podjatosti. Protože ani z vyjádření těchto soudců nevyplývá jakýkoliv jejich vztah ke stěžovateli či k projednávané věci, nelze u nich dovodit žádný z důvodů podjatosti, jak je vymezen v ust. § 8 odst. 1 s. ř. s. V případě Mgr. Jiřího Gottwalda stěžovatel namítal jeho příbuzenský vztah k bývalému prokurátorovi JUDr. Gottwaldovi, který na stěžovatele za jeho popírání otcovství zaútočil bolševicko-estébáckými metodami. Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v ust. § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je zásadně dána a postup, kterým je věc odnímána soudci příslušnému a přikázána jinému soudci, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen výjimečně a ze skutečně závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě. Příbuzenský vztah Mgr. Jiřího Gottwalda a bývalého prokurátora by za existence i dalších skutečností mohl být vzhledem k uvedeným

principům nezávislosti soudce důvodem svědčícím pro oprávněné pochybnosti o nepodjatosti. Avšak vzhledem k tomu, že Mgr. Jiří Gottwald není v příbuzenském vztahu k bývalému prokurátorovi JUDr. Gottwaldovi, Nejvyšší správní soud shledal námitku stěžovatele v tomto smyslu nedůvodnou.

Ze všech výše uvedených důvodů není napadený rozsudek nezákonný, a proto Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. kasační stížnost zamítl. Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Nejvyšší správní soud žádnému z účastníků náhradu nákladů nepřiznal, protože stěžovatel v řízení úspěch neměl a krajskému úřadu žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

Krajský soud v Ostravě ustanovil podle ust. § 35 odst. 8 s. ř. s. stěžovateli zástupcem advokáta a v takovém případě platí odměnu advokáta včetně hotových výdajů stát. Podle ust. § 7, § 9 odst. 3 písm. f) a § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, náleží advokátovi odměna za jeden úkon právní služby (doplnění kasační stížnosti) v částce 2100 Kč a podle ust. § 13 odst. 3 citované vyhlášky náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč. Zástupce stěžovatele dále požadoval odměnu za ustanovení, přípravu a převzetí věci. Podle ust. § 11 odst. 1 písm. a) citované vyhlášky náleží odměna za převzetí a přípravu zastoupení, je-li právní služba poskytována na základě smlouvy, zatímco je-li účastníkovi řízení zástupce ustanoven, jak tomu bylo v daném případě, náleží podle ust. § 11 odst. 1 písm. b) citované vyhlášky odměna jen tehdy, byla-li uskutečněna první porada s klientem. Není-li tomu tak, není úkonem právní služby pouhé převzetí usnesení soudu o ustanovení zástupcem. V daném případě není z obsahu spisu zřejmé, že by se porada s klientem uskutečnila, a proto ustanovenému zástupci nebyla požadovaná odměna přiznána (viz blíže rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2005, č. j. 7 Azs 125/2005 - 37, dostupný na www.nssoud.cz). Protože advokát je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se jeho odměna o částku odpovídající této dani, kterou je povinen odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, tj. o 456 Kč. Celková částka odměny tedy činí 2856 Kč.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. ledna 2010

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu